

Téama

Daonáireamh ~ Glac do pháirt!

Cuspóirí

- Go gcuirfear ar chumas an pháiste:
- próiseas an Daonáirimh 2016 a thuiscint agus cur síos a dhéanamh air
- ceisteanna a chur le chéile agus a chur ar mhaithe le fiosracht a shásamh
- daonáireamh simplí a dhéanamh, freagraí a chomhaireamh agus a chur le chéile
- ceisteanna a léiríonn tuiscint ar phróiseas an daonáirimh a chur
- smaoinigh ar agus labhair faoi Dhaonáireamh Ranga
- scrúdaigh sonraí atá bailithe ag an bPOS

Modheolaíochtaí

- ✓ Réiteach Fadhbanna
- ✓ Foghlaim i gcomhar lena chéile
- ✓ Úsáid a bhaint as an Timpeallacht
- ✓ Foghlaim ghníomhach
- ✓ Scileanna tríd Toilleadh
- ✓ Caint agus Díospóireacht

Scileanna Matamaiticiúla

- ✓ Cuir i bhfeidhm agus Réiteach Fadhbanna
- ✓ Cumarsáid a dhéanamh agus Léiriú
- ✓ Comhtháthú agus Ceangail
- ✓ Réasúnú
- ✓ Cuir i ngníomh
- ✓ Tuiscint agus Athchluimhníú

Tascanna

- Caint agus díospóireacht – dul siar ar smaointe agus coincheapa ó Cheachtanna a hAon agus a Dó
- Imeacht don rang ar fad – ceisteanna a cheapadh/ foirm dhaonáirimh don seomra ranga a dhearadh
- Obair Aonair – comhlánaigh foirm dhaonáirimh
- Freagraí a chur le chéile agus a chomhaireamh ar gach ceist daonáirimh
- Obair bheirte – cur síos a dhéanamh do dhaoine eile ar cén chaoi a raibh an daonáireamh ranga déanta
- Seisiún díospóireachta – smaoinigh ar agus measúnú a dhéanamh ar an bpróiseas don daonáireamh ranga

Teastaíonn

- Tacáil le cúnamh a thabhairt do pháistí próiseas an Daonáirimh a thuiscint, mar shampla foirm shamplach Daonáirimh, léarscáil na hÉireann
- Acmhainn 3.1 Cártaí do Chiorcal an Daonáirimh
- Acmhainn 3.2 Teimpléad do Cheisteanna Daonáirimh
- Acmhainn 3.3 Foirm Dhaonáirimh Ranga
- Acmhainn 3.4 Bileog Scóir don Daonáireamh Ranga
- Acmhainn 3.5 Teoracha le Cuardach Idirlín a dhéanamh maidir le Daonáireamh
- Acmhainn 3.6 Comhairligh an 10 nAinm is Coitianta do Chailíní/Bhuachaillí
- Acmhainn 3.7 Teimpléid Ghraif don 10 nAinm is Coitianta

Príomhtheachtaireachtaí

- Is féidir daonáireamh a dhéanamh ag leibhéil éagsúla – leibhéal náisiúnta, seomra ranga ....
- Tá sé tábhachtach ceisteanna a chur a chuirfidh an t-eolas a theastaíonn ar fáil.
- Ní mór do gach duine a bheith páirteach ann
- Bailítear an t-eolas agus déantar na freagraí ar na ceisteanna ar fad a chomhaireamh
- Baintear úsáid as an eolas bailithe le planáil don todhchaí.

Comhtháthú agus Nascáil:

Gaeilge: Teanga Labhartha: Caint agus díospóireacht, ceisteanna a chur, ceisteanna a fhreagairt, réasúnú, cuir síos, míniú, comparáid a dhéanamh.....

Drámaíocht: I nDaonáireamh ranga – is féidir ról a thabhairt do na páistí mar shampla, áiritheoir, foireann na POS.....

Forbairt Teanga: *Daonáireamh, comhaireamh oifigiúil, rialtas, teaghlach, áiritheoir, bailigh, ceist, eolas, foirm, iarr, Dé Domhnaigh, Aibreán, daonra, taifead, léirigh, graf, sonraí léaráide, staitisticí, planáil, todhchaí, seiceáil, comhaireamh, tábhachtach, cinneadh.*

Measúnú

Beidh na páistí in ann

- cur síos a dhéanamh ar na céimeanna i bpróiseas an Daonáirimh mar atá leagtha síos i gCeacht a Dó
- príomh cheisteanna a chuirfidh an t-eolas a theastaíonn sa dhaonáireamh ranga a chur
- an fhoirm dhaonáirimh a chomhlánú
- na freagraí ar cheisteanna daonáirimh a chomhaireamh
- cur síos a dhéanamh ar an mbealach ar tógadh an daonáireamh ranga

Pointí Airde don Mhúinteoir

Déan nóta i leabhar nótaí d'aon eachtraí tábhachtacha a thugann tú faoi deara, mar shampla páiste a bhfuil deacracht aige/aici na ceisteanna tábhachtacha a chur agus a fhreagairt, cur síos a dhéanamh ar an bpróiseas, an fhoirm dhaonáirimh a chomhlánú nó na freagraí a chomhaireamh. Tabhair faoi deara freisin aon pháistí go dteastaíonn dúshlán níos mó uathu agus bain úsáid as na moltaí tugtha san obair bhreise.

Obair Bhreise

- Cruthaigh bord/áit taispeántais don Tógra Daonáirimh Ranga.
- Scrúdaigh cuid de na sonraí atá bailithe ag an bPríomh-Oifig Staidrimh
- Déan fiosrúcháin ranga/scoile lena mbaineann bailiúchán sonraí

Naisc Bhaile/Scoile

D'fhéadfadh na páistí foirm dhaonáirimh a dhearadh lena dtuiscitheoirí/caomhnóirí.

Comhlánaigh foirm shamplach daonáirimh mar obair bhaile.

Breathnaigh ar www.cso.ie agus scrúdaigh cuid den eolas atá bailithe ag an bPríomh-Oifig Staidrimh.

Nótaí an Mhúinteora - Ceacht a 3

Réamhrá

Plé agus Díospóireacht

Dul siar ar phríomhtheachtairí ó cheachtanna 1 agus 2 - Céard is cuimhin linn?

- Iarrtar ar na páistí scéal ‘Daithí agus Daonáireamh 2016’ a insint ar mhaithe le dul siar ar phríomh thuiscint ar an daonáireamh.
  - ✓ Comhaireamh oifigiúil de dhaonra tíre é daonáireamh.
  - ✓ In Éirinn, bíonn daonáireamh ann gach cúig bliana.
  - ✓ Beidh gach duine in Éirinn comhairthe ar an Domhnach, 24 Aibreán 2016.
  - ✓ Dáilfear foirmeacha Daonáirimh ar ár dtithe i mí Márta agus comhlánfar iad Lá an Daonáirimh.
  - ✓ Tá liosta de na ceisteanna ar fhoirm an daonáirimh atá le freagairt Lá an Daonáirimh. Beidh na freagraí ina gcúnamh don rialtas le pleanáil don todhchaí.
  - ✓ Baileófar na foirmeacha agus déanfar an t-eolas a sheiceáil agus a chomhaireamh.
  - ✓ Is féidir na sonraí seo a thaispeáint ar ghraf, i léaráid nó a bheith scríofa i dtuairisc.
- Cruthaigh scéal don bhalla ag baint úsáide as na Céimeanna i gCiorcal an Daonáirimh [Acmhainn 3.1]. Is féidir le páistí pictiúir a tharraingt de na céimeanna éagsúla de scéal Daithí le cur faoi gach céim. Beidh na cártaí agus na pictiúir ina gcúnamh do na páistí leis an scéal a athinsint agus leis na céimeanna i bpróiseas an daonáirimh a thuiscint.

Gníomhaíocht don Rang Iomlán

- D’fhoghlaim na páistí go bhfuil go leor ceisteanna ar fhoirm an Daonáirimh a mbainfear úsáid astu le cúnamh a thabhairt don rialtas pleanáil do scoileanna, ospidéal agus seirbhísí sláinte, do chórais iompair agus do rudaí eile. Mar gheall ar seo tá sé tábhachtach ceisteanna a chur a chuirfidh an t-eolas a theastaíonn ar fáil. Téigh siar ar an tasc i gCeacht a hAon (Laethanta Breithe) a leag béim ar cheist mhaith a chur.
- Spreag na páistí le smaoineamh ar na ceisteanna a d’fhéadfadh a bheith ar fhoirm Dhaonáirimh. Treoraigh na páistí le ceisteanna a chumadh a thabharfaidh an t-eolas a theastaíonn mar fhreagraí.

Céard iad na ceisteanna a theastaíonn uaim a chur le fáil amach:

- ✓ líon na mbaineannach / na bhfireannach ina gcónaí sa tír
- ✓ aois na ndaoine a chónaíonn in Éirinn
- ✓ cá bhfuil cónaí ar dhaoine – sa bhaile mór nó faoin tuath
- ✓ náisiúntacht na ndaoine a chónaíonn in Éirinn
- ✓ céard iad na teangacha a labhraíonn daoine
- ✓ cén chaoi a dtéann páistí chun na scoile
- ✓ cé mhéad daoine a bhfuil peata acu
- ✓ cé mhéad daoine a bhfuil ríomhaire acu

- Taifead na ceisteanna seo ar smeach-chairt nó ar bhileog mór bán A3 [Acmhainn 3.2].
- Mínigh do na páistí go bhfuil siad le daonáireamh ranga a dhéanamh anois.
- Déan na céimeanna sa phróiseas fiosrúcháin daonáirimh seo a phlé leis na páistí:

Déanfaidh na páistí na rudaí seo a leanas

1. Foirm dhaonáirimh a dhearadh
2. An fhoirm dhaonáirimh a dháileadh ar na daoine i láthair
3. An fhoirm a chomhlánú
4. Na foirmeacha daonáirimh a bhailiú
5. Na freagraí ar fad ó na foirmeacha daonáirimh a chomhaireamh agus a thaifead
6. Graif a chruthú leis an eolas a thaispeáint
7. Cinneadh cén chaoi gur féidir an t-eolas a úsáid

Nóta: B'fhéidir go mbeadh sé úsáideach grianghrafanna a thógáil de gach céim den phróiseas fiosrúcháin seo le cúnamh a thabhairt dul siar ar na príomhchoincheapa agus mar acmhainn le cúnamh a thabhairt do pháistí an próiseas a mhíniú do dhaoine eile.

- Tabhair cúnamh do na páistí foirm dhaonáirimh a dhearadh nó úsáid an Fhoirm Dhaonáirimh atá curtha ar fáil [Acmhainn 3.3]
- Tóg daonáireamh ranga agus spreag na páistí le ról na ndaoine i bpróiseas an daonáirimh a thógáil, mar shampla
  1. Ceap áiritheoir leis na foirmeacha daonáirimh a dháileadh.
  2. Déanfaidh an t-áiritheoir ceisteanna an daonáirimh a mhíniú don rang.
  3. Comhlánóidh páistí faoi leith foirm ranga daonáirimh.
  4. Baileoidh an t-áiritheoir na foirmeacha comhlánaithe daonáirimh agus tabharfaidh sé/sí chuig lár 'oifig' iad.
  5. Déanfaidh foireann páistí na freagraí a chomhaireamh ag baint úsáide as an mbileog scóir atá curtha ar fáil [Acmhainn 3.4]. Is féidir an bileog scóir a thaispeáint ar an gClár Bán Idirghníomhach agus déantar torthaí gach ceist chomhlánaithe mar fhreagraí a chomhaireamh.

Seisiún Díospóireachta

Sa seisiún seo, oibríonn na páistí i ngrúpaí agus déanann siad plé ar pháirteanna den cheacht.

- Obair bheirte: Sa tasc seo oibríonn na páistí lena chéile le freagraí ar na príomhcheisteanna a d'fhéadfadh a bheith ag duine maidir le daonáireamh ranga a ullmhú. Téigh siar ar na príomhcheisteanna a chur na páistí ar Dhaithí Daonáirimh i gCeacht a Dó...

Céard é an Daonáireamh Ranga?

Comhaireamh de líon na ndaoine sa seomra ranga atá i gceist leis an daonáireamh seo.

Faigheann gach páiste sa seomra ranga foirm Dhaonáirimh agus freagraíonn sé / sí na ceisteanna tábhachtacha ar fad ar na bhfoirm seo.

Cá dtógtar an Daonáireamh ranga?

Tógtar istigh sa seomra ranga é agus tá foirm dhaonáirimh ag gach páiste le comhlánú.

Cé a thógann an Daonáireamh?

Déantar gach duine sa seomra ranga a chomhaireamh ar an Lá Daonáirimh ranga. Dáileann agus bailíonn an Fhoireann Daonáirimh ranga na foirmeacha Daonáirimh. Déantar na freagraí ar na foirmeacha Daonáirimh ar fad a sheiceáil agus a chomhaireamh.

Cén uair a bhíonn an Daonáireamh ann?

Is féidir Daonáireamh Ranga a thógáil gach bliain.

Cén fáth go mbíonn an Daonáireamh ann?

Bíonn Daonáireamh Ranga ann le ceisteanna tábhachtacha a fhreagairt gur féidir a úsáid le cúnamh a thabhairt le cinneadh tábhachtach agus le pleanáil don todhchaí.

Cén chaoi a dtógtar daonáireamh ranga?

1. Déantar na foirmeacha daonáirimh ranga a dhearadh.
2. Dáiltear foirm dhaonáirimh ar gach páiste sa rang.
2. Ar lá an daonáirimh, léann na páistí ar fad sa rang na ceisteanna ar an bhfoirm dhaonáirimh agus scríobhann siad na freagraí ar an bhfoirm.
3. Bailítear foirmeacha an daonáirimh ó gach páiste.
4. Déantar na foirmeacha daonáirimh a sheiceáil agus na freagraí a chomhaireamh i lár ‘oifig’.
5. Cuirtear an t-eolas ar ghraif nó ar fáil i bhformáid léaráide nó tábla.
6. Léann daoine na graif nó na liostaí seo agus déanann siad plé ar an méad atá faighte amach.
7. Is féidir an t-eolas a úsáid le cinneadh sa seomra ranga/scoil a réiteach.

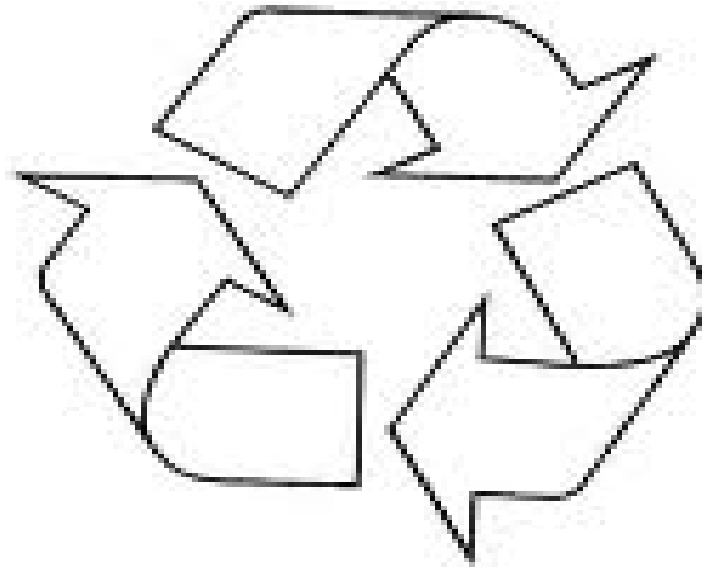
Obair bhreise

- Cruthaigh clár tógra don Daonáireamh Ranga.
- Déan léaráidí / tóg grianghrafanna de gach céim den phróiseas agus taispeáin, ag baint úsáide as ceannscríbhinní, cén chaoi ar tógadh an Daonáireamh.
- Scrúdaigh cuid de na sonraí atá bailithe ag an bPríomh-Oifig Staidrimh. Tabhair cuairt ar www.cso.ie. Lean na teoracha leis na staitisticí a fheiceáil maidir leis an 25 Ainm do Bhuachaillí agus an 25 Ainm do Chailíní ba choitianta anuraidh [Acmhainn 3.5]. Déan liosta de na hainmneacha seo. Déan fiosrúcháin ag leibhéal na scoile le fáil amach cé mhéad páistí atá ar an liosta den 25 Ainm ba choitianta ag baint úsáide as bileoga scóir [Acmhainn 3.6]. Úsáid na teimpléid ghraif chun na torthaí a léiriú [Acmhainn 3.7].
- Ag baint úsáide as liostaí ranga, déan amach céard iad an 25 Ainm is coitianta do Chailíní agus do Bhuachaillí i do scoil.

Naisc Bhaile/scoile

- Mar obair bhaile, d’fhéadfadh na páistí a bhfoirm dhaonáirimh féin a dhearadh lena dteaghlaigh agus cinneadh a dhéanamh maidir leis na ceisteanna gur maith leo a chur.
- Comhlánaigh foirm shamplach daonáirimh sa bhaile.
- Tabhair cuairt ar www.cso.ie le breathnú ar an gcineál eolais a bhailíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh.

Ciorcal an Daonáirimh

Lá an Daonairimh ~ 24 Aibreán

Dáiltear foirmeacha Daonáirimh ar ár dtithe

Foirmeacha Daonáirimh a chomhlánú ar Lá an Daonáirimh

Foirmeacha Daonáirimh a bhailiú

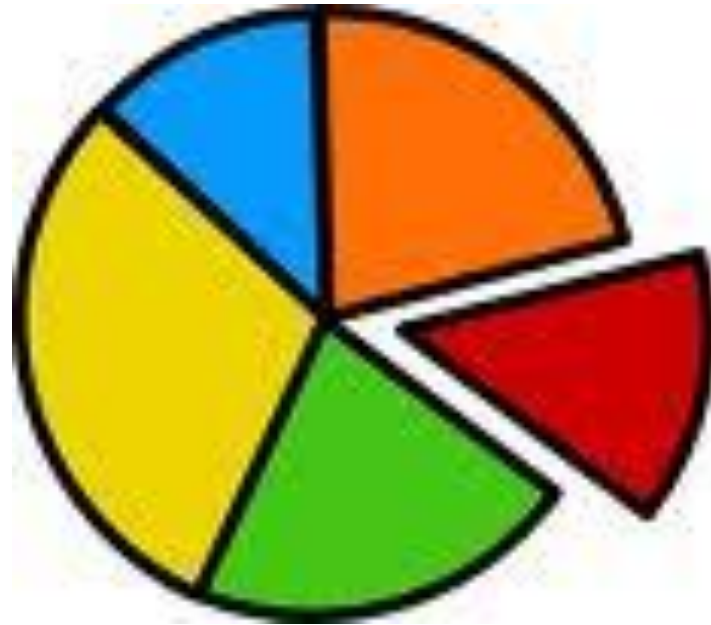

Foirmeacha Daonáirimh a sheiceáil agus a scanáil

Eolas a thaispeáint ar ghraif

Graif a léamh agus tuairiscí a scríobh

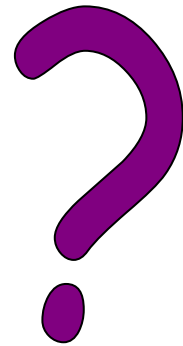
Pleananna déanta leis an tír a fheabhsú

Ceacht a 3: Rang a hAon / Dó

Ceisteanna Daonáirimh

Foirm Dhaonáirimh Ranga

Ainm:

.....

An bhfuil tú fireann nó baineann?

.....

Cén mhí ar rugadh inti thú?

.....

Cén aois atá tú?

.....

Cá bhfuil cónaí ort?

Sa bhaile mór ☐Faoin tuath ☐

Cén náisiúntacht atá agat?

.....

Cé na teangacha a labhraíonn tú?

.....

Cén chaoi a dtagann tú chun na scoile ?

Ag siúl ☐ Ar rothar ☐ Bus ☐ Carr ☐

Eile

.....

An bhfuil peata agat? Tá ☐ Níl ☐

Cén cineál peata

.....

An bhfuil ríomhaire sa bhaile agat? Tá ☐ Níl ☐

Scór don Daonáireamh Ranga

Cé mhéad daoine sa rang?

Cé mhéad buachaillí sa rang?

Cé mhéad cailíní sa rang?

Cé mhéad daoine a rugadh i :

Eanáir	Feabhra	Márta	Aibreán	Bealtaine	Meitheamh
Iúil	Lúnasa	M. Fómhair	D. Fómhair	Samhain	Nollaig

Cé mhéad daoine a chónaíonn:

Sa Bhaile Mór		Faoin tuath	
---------------	--	-------------	--

Náisiúntacht:

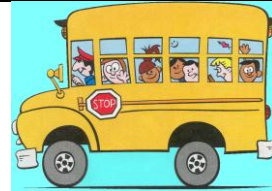
Éireannach					

Teangacha a labhraíonn muid:

Gaeilge					

Taisteal chun na Scoile:

Ag siúl	Ar rothar	Bus	Carr	Eile

Úinéir Peata:

Tá

☐

Níl

☐

Cineál Peata:

Úinéir Ríomhaire: Tá

☐

Níl

☐

Cuardach Idirlín don Daonáireamh

- Mínigh do na páistí gur féidir an t-eolas a bhailítear ón Daonáireamh a fheiceáil ar shuíomh idirlín na POS. Tabhair cuairt ar an suíomh idirlín seo leis na páistí ar an gClár Bán Idirghníomhach.
- Is maith le páistí taighde a dhéanamh ar an 25 ainm buachaillí agus cailíní is coitianta a roghnaítear agus iad a chur i gcomparáid lena n-ainm féin.

1. Téigh chuig www.cso.ie

2. Cliceáil ar an táb 'Daonáireamh'

3. Cliceáil ar an táb 'Daonáireamh do Scoileanna'

4. Roghnaigh 'Breitheanna, Básanna agus Póstaí' ó na Staitisticí agus cliceáil ar 'Go'

An Phríomh-Oifig Staidrimh
Central Statistics Office

Navigation bar: Baile | Staitisticí | **Stóir Sonraí** | Modhanna | Eolas Fúinn

Staitisticí >

- Daoine agus an tSochaí
  - > Daonáireamh
  - > Oideachas
  - > **Breitheanna, Básanna agus Póstaí**
  - > Coir agus Ceart
  - > Dálaí Sóisialta
  - > Dálaí Sláinte
  - > Sochaí Faisnéise
  - > Tithíocht agus Teaghlaigh
- Margadh Saothair agus Tuilleamh
  - > Margadh Saothair
  - > Tuilleamh
- Imshaol agus Aeráid
  - > Imshaol
  - > Aeráid

5. Roghnaigh '25 Ainm Leanaí is Coitianta' ón rogha 'Príomh Staitisticí POS'.

An Phríomh-Oifig Staidrimh
Central Statistics Office

Go

Navigation bar: Home | Statistics | Databases | Methods | About Us

YOU ARE HERE: [HOME](#) / [STATISTICS](#) / [BIRTHS, DEATHS AND MARRIAGES](#)

Births, Deaths and Marriages

Releases and Publications

Current Releases

- > Irish Life Tables No. 16 2010-2012
- > **Irish Babies' Names 2014**
- > Marriages and Civil Partnerships 2014
- > Mortality Differentials in Ireland (PDF 892KB)

Statistical Tables at a glance

- > Number of Births, Deaths and Marriages
- > Average Age of Mother Classification by Marital Status
- > Top 25 boys Babies Names
- > Top 25 girls Babies Names
- > Life Expectancy at Various Ages (Years) by Age and Year, 1871-2006
- > Total Deaths Classified by Age

Déanaimís Fiosrúchán

Cé mhéad buachaillí inár scoil a bhfuil a n-ainm ar an liosta seo?

10 nAinm Buachaillí is Coitianta			Iomlán
1	Jack		
2	James		
3	Daniel		
4	Conor		
5	Séan		
6	Adam		
7	Luke		
8	Noah		
9	Harry		
10	Charlie		

Déanaimís Fiosrúchán

Cé mhéad cailíní inár scoil a bhfuil a n-ainm ar an liosta seo?

10 nAinm Cailíní is Coitianta			Iomlán
1	Emily		
2	Sophie		
3	Emma		
4	Grace		
5	Ava		
6	Ella		
7	Amelia		
8	Mia		
9	Lucy		
10	Aoife		

Ainmneacha is Coitianta do Bhuachaillí

Jack	James	Daniel	Conor	Séan	Adam	Luke	Noah	Harry	Charlie

Ainmneacha is Coitianta do Chailíní

Emily	Sophie	Emma	Grace	Ava	Ella	Amelia	Mia	Lucy	Aoife